

Evroazija (vjezbe)

Mr Goran Grozdanic

3.23.2020

Ekonomija Evrope

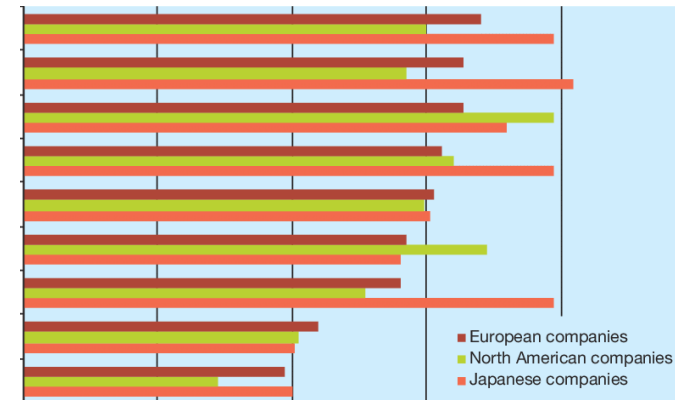
- Za Evropu možemo da kažemo da je baza multinacionalnih kompanija, na kojima u sustini počiva i privreda EU.
- Sve više u industriji dominira nekoliko globalnih brendova koji djeluju istovremeno u mnogim zemljama širom svijeta i zastupaju veliki udio na tržištima na kojima posluju. U takvom okruženju očekuje se kontinuirana konsolidacija jer tržišta postaju sve zasićenija i pojačava se konkurencija između multinacionalnih kompanija.
- Što se tice ekonomije Evrope, najstabilniju i najjaču ekonomiju u Evropi ima Njemačka, a zatim Francuska, UK i skandinavske zemlje. A najbrži rast BDP posljednjih godina bilježi Letonija, Litvanija, Rusija i Estonija.

Multinacionalne kompanije

- Slika 1. vodeće multinacionalne kompanije, sa sjedištem u Evropi (izvor: www.hpocenter.com)
- Slika 2. Udio Evropskih, Sjevernoamerickih i Japanskih multinacionalnih kompanija u Svijetu (izvor: www.researchgate.net)

Slika 1.

Slika 2.

Prirodni resursi

- **Prirodni resursi** su svaprirodnabogatstvakojaljudikoristeu proizvodnjisredstava za život. Odgovorno društvo prirodna dobra racionalno i održivo koristi i njima upravlja.
- Takođe možemo reci da su **prirodni resursi** su pojave, procesi ili objekti u prirodi koji utiču konstruktivno ili destruktivno na razvoj živih bića i njihovih aktivnosti. Čovjek može koristiti prirodne resurse kao potencijale za razvoj. Prirodni resursi čovjeku koriste za stanovanje, ishranu, proizvodnju energije i eksploataciju. Šteta koju čovjeku nanose prirodni resursi se ispoljava u vidu bolesti, prirodnih nepogoda ili ugrožavanja životne sredine.
- Osnovni prirodni resursi su:
  - zemljište (poljoprivredno, građevinsko i šumsko)
  - steijne, minerali, fosilna goriva
  - voda
  - klima (sunce, vjetar, plima i osjeka)
  - flora i fauna
- Prirodni resursi se prema obnovljivosti mogu podijeliti na:
  - obnovljive i neobnovljive.

Obnovljivi i neobnovljivi prirodni resursi

- **Obnovljivi resursi** su svi prirodni resursi koji se troše sporije nego što se regenerišu. Obnovljivi resursi uključuju vazduh, vode i biomasu. Ipak, neki od njih mogu postati neobnovljivi, ukoliko se brže troše od ciklusa obnavljanja (npr. podzemn evode).

Obnovljivim resursima pripadaju i drvo i koža.

- Klasifikacija prirodnih resursa u Evropskoj Uniji obuhvata podelu na iscrpljive i neiscrpljive, a u okviru svake od njih izdvajaju se obnovljivi i neobnovljivi.

Neiscrpljivi obnovljivi resursi su:

- a) dispergovani resursi: solarni, vetar, talasi i padavine, i
- b) akumulirajući resursi: vazduh i okeani.

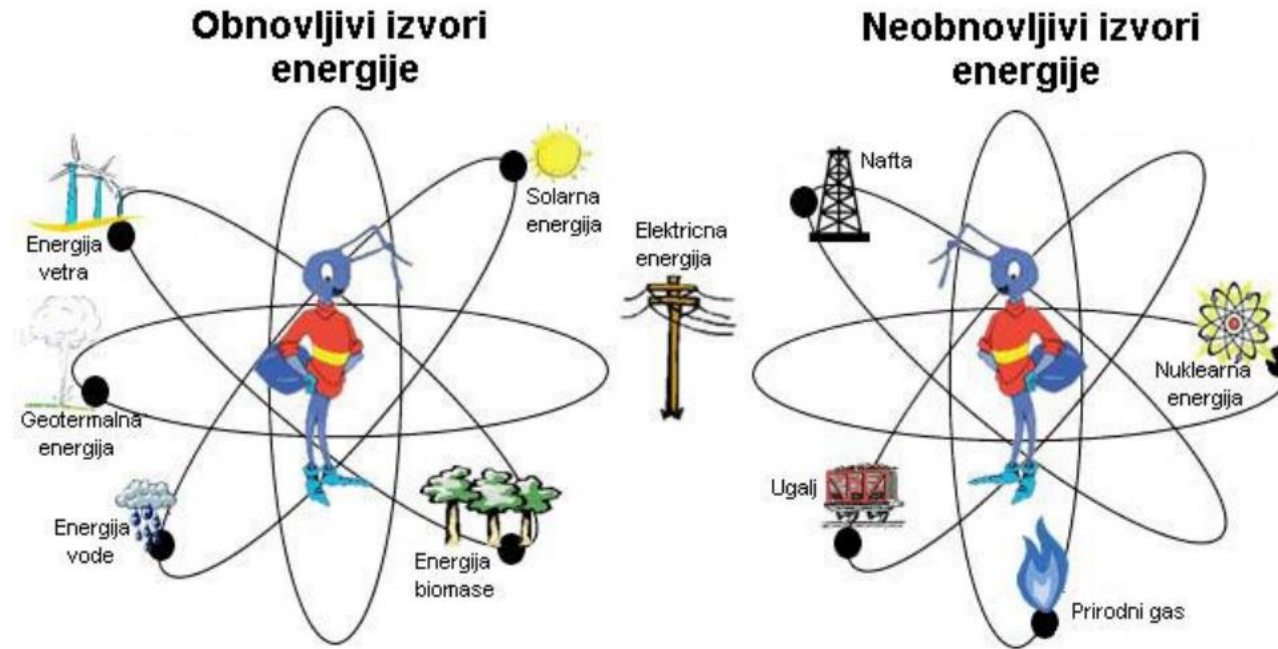
- *Iscrpljivi obnovljivi resursi su:*

- a) biološki resursi: šume, riblji fond i biomasa, i
- b) akumulirajući resursi: slatkovodni baseni, izdani i zemljište.

Obnovljivi i neobnovljivi izvori energije

- **Neobnovljivim resursima** smatraju se prirodni resursi koji ne mogu ponovo nastajati, kao što su fosilna goriva, u koja spadaju ugalj, nafta i prirodni gas, razne vrste kamena, metali, uran i drugi materijali i minerali.
- Neiscrpljivi neobnovljivi resursi su resursi koji se mogu reciklirati i povratiti: metali, minerali i zemljište.
- Iscrpljivi neobnovljivi resursi su resursi koji se mogu reciklirati i povratiti: metali, minerali i zemljište.

Obnovljivi i neobnovljivi izvori energije

Slika 3. Obnovljivi i neobnovljivi izvori energije (izvor: www.prflide.com)

Održivi razvoj

- **Održivi razvoj** podrazijumeva takav razvoj društva koji raspoloživim resursima zadovoljava ljudske potrebe, ne ugrožavajući prirodne sisteme i životnu sredinu, čime se osigurava dugoročno postojanje ljudskog društva i njegovog okruženja. Koncept održivog razvoja predstavlja novu strategiju i filozofiju društvenog razvoja.
- Održivi razvoj se najčešće dovodi u vezu sa zaštitom životne sredine, odnosno nastojanjem da se zabrinutost za opstanak živog svijeta na planeti Zemlji poveže sa očuvanjem prirodnih resursa i brojnim ekološkim izazovima koji stoje pred svakim društvom, državom i čovječanstvom u cjelini.
- Aktuelnosti samog pojma doprinosi ugroženost životne sredine, koja se ogleda u ekološkim izazovima i problemima kao što su: globalno zagrijavanje, smanjivanje ozonskog omotača, „efekat staklene bašte“, nestanak šuma, pretvaranje plodnog zemljišta u pustinje, pojava kisjelih kiša, izumiranje životinjskih i biljnih vrsta.

Održivi razvoj

Slika 4. održivi razvoj (izvor: <https://lh3.googleusercontent.com>)

Industrija u Evropi

- Razvoj industrije u Evropi počinje **Prvom industrijskom revolucijom** i pronalaskom parne mašine 1764. god.
- **Druga Industrijska revolucija** počela je otkrićem prvog izvora nafte u SAD 1859. godine, koja postaje najvažniji izvor pogonske energije u svijetu
- **Treća industrijska revolucija** počela je 1944. godine, kada je za potrebe vojske SAD konstruisan prvi elektronski računar. A drugi pronalazak bio je atomska bomba 1945. godine, odnosno transformacija materije u energiju. Treći pronalazak je kibernetika –digitalno upravljanje, informatika i računarstvo, prenos informacija i sl.
- **Četvrta industrijska revolucija izgrađena na Trećoj**, digitalnoj revoluciji koja se pojavila od sredine prošlog vijeka. Karakteriše je spajanje tehnologija što dovodi do brisanja granica između fizičke, digitalne i biološke sfere.
- Postoje **tri razloga** zašto današnje transformacije predstavljaju ne samo produženje Treće industrijske revolucije nego i dolazak Četvrte:
  - **brzina**
  - **obim**
  - **uticaj na sisteme**

Industrija u Evropi

- Četvrta industrijska revolucija razlikuje od treće iz dva razloga: jaz između digitalnog, fizičkog i biološkog svijeta se smanjuje, a tehnologija se mijenja brže nego ikad.

- Slika 5. 10 najkonkurentnijih evropskih zemalja u 2020.godini (izvor: www.weforum.org.com)

 **The Europe 2020
Competitiveness Report**

Europe's top 10 most competitive economies

Country	Rank	Score (1–7)
Finland	1	5.70
Sweden	2	5.55
Netherlands	3	5.41
Denmark	4	5.32
Germany	5	5.28
Austria	6	5.16
United Kingdom	7	5.13
Luxembourg	8	5.07
Belgium	9	4.93
France	10	4.81

Pokazatelji privrednog razvoj

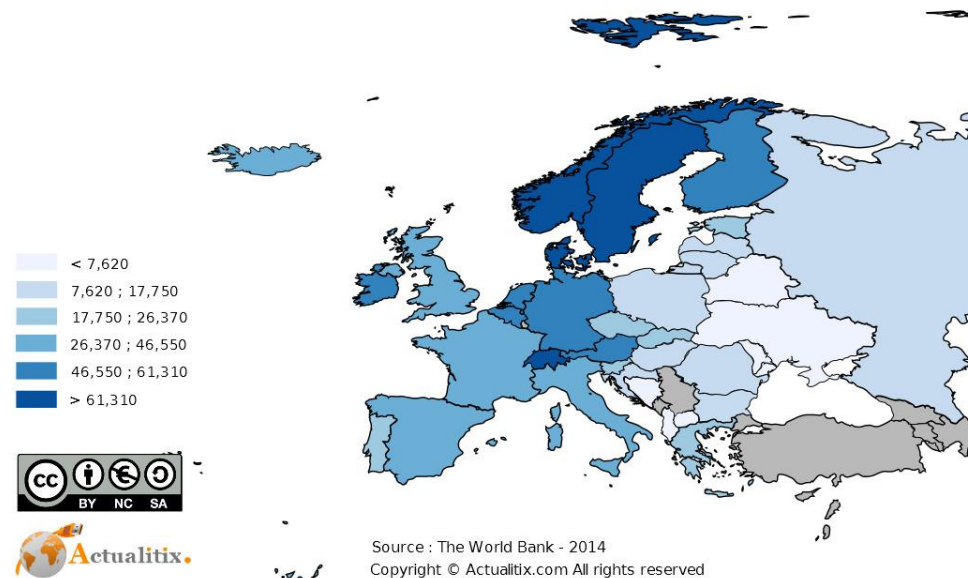
- Najčešći pokazatelj privrednog razvoja su: bruto nacionalni dohodak ((BND), bruto nacionalni dohodak po stanovniku (BND/stanovniku), bruto domaći proizvod (BDP), indeks humanog razvoja i indeks kvaliteta života.

Bruto nacionalni dohodak (BND)

- Bruto nacionalni dohodak(BND) je ukupna proizvodnja roba i usluga ostvarena u nacionalnoj ekonomiji. Najveći BND u Evropi imaju Njemačka, Francuska, UK, Italija, Rusija i Španija.

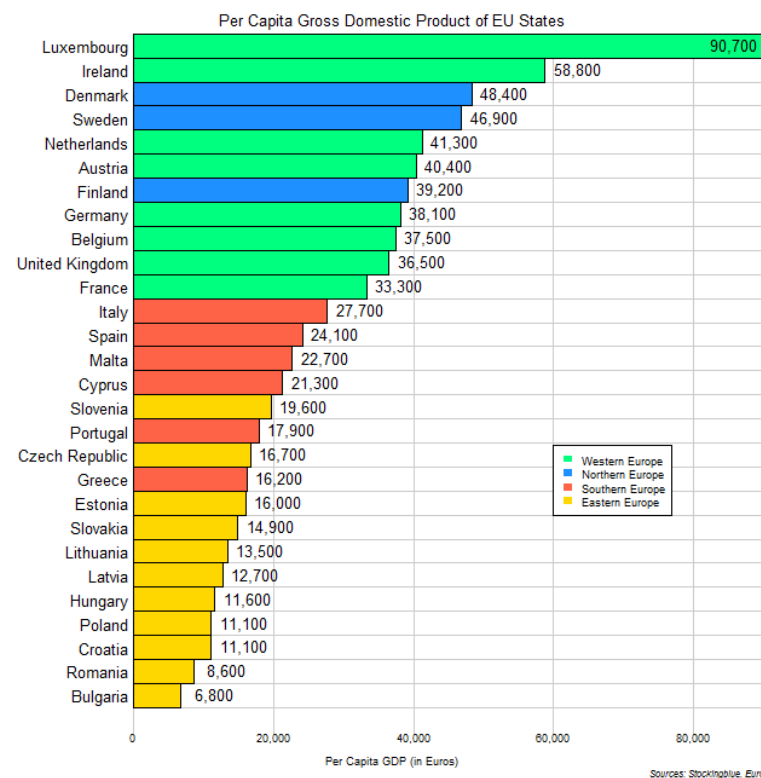
- *Slika 6. Bruto nacionalni dohodak Evrope, izražen u dolarima. (izvor: en.actualitix.com)*

GNI per capita (Gross National Income - \$)

Bruto nacionalni dohodak po stanovniku

- Bruto nacionalni dohodak po stanovniku (BND/stanovniku ili per capita) je dobar pokazatelj za međunarodna poređenja ekonomske razvijenosti država u svijetu.

- *Slika 7. Bruto nacionalni dohodak po stanovniku u zemljama EU (izvor: <https://www.stockingblue.com>)*

Bruto domaći proizvod(BDP)

- Bruto domaći proizvod(BDP) predstavlja ukupnu proizvodnju roba i usluga jedne nacionalne ekonomije u određenom periodu.

EUROPE GDP – 2019 Forecast

GDP, current prices (billions of US dollars)		GDP Share
Germany	4,117	17.9%
France	2,845	12.3%
United Kingdom	2,810	12.2%
Italy	2,113	9.2%
Russia	1,649	7.2%
Spain	1,474	6.4%
Netherlands	933	4.1%
Switzerland	731	3.2%
Turkey	631	2.7%
Poland	581	2.5%
Sweden	563	2.4%
Belgium	545	2.4%
Austria	470	2.0%
Norway	448	1.9%
Ireland	380	1.6%
Denmark	362	1.6%
Finland	282	1.2%
Czech Republic	264	1.1%
Romania	249	1.1%
Portugal	243	1.1%
Greece	224	1.0%
Hungary	165	0.7%
Ukraine	133	0.6%
Slovak Republic	112	0.5%
Luxembourg	71	0.3%
Bulgaria	66	0.3%
Croatia	62	0.3%
Belarus	60	0.3%
Slovenia	57	0.2%
Lithuania	54	0.2%
Serbia	50	0.2%
Azerbaijan	48	0.2%
Latvia	36	0.2%
Estonia	31	0.1%
Iceland	28	0.1%
Cyprus	25	0.1%
Bosnia and Herzegovina	21	0.1%
Georgia	18	0.1%
Albania	16	0.1%
Malta	15	0.1%
Armenia	13	0.1%
FYR Macedonia	13	0.1%
Moldova	13	0.06%
Kosovo	8	0.04%
Montenegro	6	0.02%
San Marino	2	0.01%
Total GDP : \$23,038 billion		Total GDP Share : 100%

Data Source: IMF World Economic Outlook, October 2018

Data Analysis by: MGM Research

- *Slika 8. BDP zemalja Evrope (izvor:www.statista.com)*

Literatura i izvori:

- Dejan Šabić, Snežana Vujadinović (2014). Regionalna geografija Evrope, Beograd.
- Jovan Čvoro, Petar Golubović (2005). Vanruska Azija, Niš.
- Dragan Burić, Regionalna geografija Evroazije (2020), nastavni materijal, Nikšić.

- www.hpocenter.com
- www.researchgate.net
- www.prflide.com
- www.lh3.googleusercontent.com
- www.weforum.org.com
- en.actualitix.com
- www.stockingblue.com
- www.statista.com